

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 66/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť M. K., bytom R., zastúpeného advokátom JUDr. F. H., R., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 386/02 (do 1. januára 2005 pôvodne vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 386/02) a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 386/02 p o r u š i l právo M. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 386/02 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Rimavská Sobota **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. K. **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Rimavská Sobota **p o v i n n ý** vyplatiť advokátovi JUDr. F. H. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. apríla 2005 č. k. I. ÚS 66/05-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K., bytom R. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. F. H., R., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a namietaného porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 386/02 (do 1. januára 2005 pôvodne vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 386/02).

1.1. Sťažovateľ žiadal vysloviť nálezom, že postupom okresného súdu v predmetnej pracovnoprávnej veci boli porušené jeho označené základné práva, prikázať okresnému

súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať mu primerané finančné zadost'učinenie „vo výške 30 000 Sk“ a náhradu trov konania.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, vyjadrením č. Spr. 640/2005 z 19. mája 2005. Právny zástupca s'ťažovateľa aj napriek výzve ústavného súdu z 23. mája 2005 nevyužil možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti s'ťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu boli alebo neboli porušené označené základné práva (I. ÚS 40/02, I. ÚS 38/03, I. ÚS 41/03).

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. RA – 3 C 386/02 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav tohto konania:

1. S'ťažovateľ zastúpený advokátom JUDr. F. H. z R. podal 2. decembra 2002 Okresnému súdu Revúca proti odporcovi – spoločnosti S., a. s., L. (ďalej len „odporca“) návrh na vyslovenie neplatnosti výpovede.

2. Právny zástupca s'ťažovateľa listom doručeným Okresnému súdu Rimavská Sobota 11. februára 2005 žiadal o poskytnutie informácie o príčinách doterajšej nečinnosti súdu v predmetnej veci.

3. Okresný súd Rimavská Sobota (ktorý prevzal súdnu agendu zrušeného Okresného súdu Revúca od 1. januára 2005) sťažovateľovi listom zo 14. februára 2005 oznámil, že *„predpokladaný termín pojednávania bude v II. polroku, resp. I. polroku 2006“*.

4. Dňa 19. mája 2005 predsedníčka okresného súdu dala vo veci konajúcej sudkyňi *„pokyn na skoršie vytýčenie termínu pojednávania, ako ste to oznámila účastníkom konania ... je to pracovnoprávna vec ... Žalobca podal ústavnú sťažnosť ...“*.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. RA – 3 C 386/02 (týkajúcom sa rozhodovania o návrhu na vyslovenie neplatnosti výpovede) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého *„Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“*, a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote.

2. Podľa tvrdenia sťažovateľa *„... v tomto prípade súd nepostupoval tak, aby konanie bolo čo najskôr ukončené, čím by sa odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa ... obrátil na súd“*.

Sťažovateľ zdôraznil, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a aj ústavného súdu medzi konania, ktoré majú *„prebehnúť rýchlejšie ako ostatné“*, patria *„aj spory týkajúce sa práv vyplývajúcich z pracovného pomeru“*.

Postup okresného súdu v konaní, *„ktoré trvá len na súde prvého stupňa takmer dva a pol roka bez jediného úkonu vo veci samej“*, považuje sťažovateľ za porušenie ním označených základných práv.

3. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení z 19. mája 2005 k opodstatnenosti sťažnosti uviedla: *„... Z obsahu spisu RA – 3 C 386/02 tunajšieho súdu vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca podal dňa 02. 12. 2002 na bývalom Okresnom súde v Revúcej proti žalovanému S., a. s. L., R. žalobu o neplatnosti výpovede. Bývalý Okresný súd v Revúcej neurobil v tejto právnej veci žiadne úkony. V spise sa nachádza žiadosť právneho zástupcu žalobcu o poskytnutie správy o tom, prečo nebolo doteraz vytýčené*

pojednávane. Žiadosť je zo dňa 11. 02. 2005 a v spise je ďalej oznámenie konajúcej sudkyne zo dňa 14. 02. 2005, že predpokladaný termín pojednávania bude v druhom polroku 2005, resp. v prvom polroku roku 2006.

Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť sťažovateľa je opodstatnená, pretože bývalý Okresný súd v Revúcej neurobil vo veci žiadne úkony od podania žaloby dňa 02. 12. 2002, hoci mi je známa tá skutočnosť, že tento súd bol od svojho vzniku nedostatočne personálne obsadený (len na 50 %), preto objektívne nemohli byť veci vybavované bez zbytočných prieťahov. (...)

Právny zástupca sťažovateľa nevyužil možnosť zaujať stanovisko k uvedenému vyjadreniu okresného súdu.

4. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy preto znamená aj vyslovenie porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ESLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma s ohľadom na konkrétne okolnosti

každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

4.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že zložitosť veci (právna, prípadne faktická) nie je vzhľadom na doterajší priebeh konania okolnosťou, ktorá by ovplyvnila jeho doterajšiu dĺžku.

4.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľa v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom.

4.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol od doručenia mu návrhu 2. decembra 2000 dosiaľ nečinný, teda že bez akýchkoľvek zákonných dôvodov, počas doby viac ako štyri a pol roka nevykonal vo veci žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas súdneho konania nachádza. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu (pôvodne Okresného súdu Revúca, pozri bod 3 – III. časti odôvodnenia) spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto prieťahy, nemožno akceptovať. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôžu byť na ťarchu účastníka konania a nemajú povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48

ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4.4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

Z uvedeného dôvodu rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 2 tohto rozhodnutia.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk z dôvodu „*existenčnej neistoty ovplyvňujúcej uspokojovanie (jeho) základných životných potrieb ...*“. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu za dôvodné priznať mu finančné zadosťučinenie v ním požadovanej výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo s časti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť) z 10. marca 2005. Odmena určená podľa § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 výpočtového základu 15 008 Sk predstavuje za 1 úkon 2 501 Sk a spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom predstavuje spolu sumu 5 302 Sk. Z týchto dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2005